3. SZAKÉRTŐI WORKSHOP 2020.06.16

„Nagyon ösztönző és izgalmas volt, hogy ismét ennyi kreativitást és a környezetért és élővilágért tett erőfeszítést élhettünk át." - mondta a workshop egyik résztvevője. Ezt a kitűnő együttműködés tette lehetővé: a sok segítő kéz a nagy üzemcsarnokot pompás rendezvényhelyszínné varázsolta a 45 magyar és osztrák résztvevő számára. (Susanne Leputsch, AgriNatur projektvezető)

A HELYI MEGVALÓSÍTÁSI TERV, AUSZTRIA

A terepen gyűjtött sok új adat és tapasztalati tudás alapján megoldásokat dolgozunk ki, úgynevezett „szigeteket", amelyek értelmet adnak a biodiverzitásnak és a gyakorlatnak. A munka rendkívül érdekes, különösen az információcsere Koltai Gáborral. (Harald Kutzenberger, tájépítész)

A DONAU-AUEN NEMZETI PARK ÉS ...

... a fajok védelmének fő témái (Manfred Pintar, zoológus)

Teljesen egyértelműen a rosszabb vízhelyzet a probléma! Szakmai pályafutásom kezdete óta megfigyelem a kétéltűeket és azt látom, hogy elég nagy a vízhiány. Korábban, amikor kimentem az ártérbe, rengeteg szúnyogcsípést szedtem össze. Most már a kullancs gyakoribb. Korábban ezeket a (nyílt) élőhelyeket egész biztosan többféle módon hasznosították. Rossz években legeltettek, jobb években szénát kaszáltak. Az itt előforduló fajok ezzel jól meg tudnak birkózni. Véleményem szerint a vegyes hasznosítás a megoldás.

... a vadon (Karoline Zsak, biológus)

Marlis Schnetz vadbiológus és Karoline Zsak biológus

„Ha egyáltalán beszélhetünk érintetlen vadonról, az csak ott található meg, ahol a vizek dinamikája még működik: ahol a partokat szabaddá teszik, ahol vízhálózatok alakulnak ki, ahol az élőhelyek újra ki tudnak alakulni. A szabad fejlődésnek utat engedve a nemzeti parkban azonban az erdő- és szukcessziós területek is - a jellemzően vizes területektől távolabb is - újra nagy mértékben természetközelivé válhatnak.

... a jelentősége (Marlis Schnetz, vadbiológus)

A jelenlegi fejlődés a nemzeti parkban abba az irányba halad, hogy többek között a talajok egyre szárazabbak lesznek. A vízhez kötött növénytársulásokat más társulások váltják fel. Az ártéri jelleg, az eredeti természetvédelmi oltalom alatt álló terület eltűnik, a víz egyre kevésbé határozza meg az élőhelyeket és ezáltal az életközösségeket. Viszont: ha az invazív fajokat vissza tudjuk szorítani, akkor a nemzeti park területe mindig különleges, méretének és adottságainak köszönhetően jelentős marad a biodiverzitás és a bécsi életminőség szempontjából.

World café csoportmunka a bécsi workshopon

Impresszum

Vezető partner és kiadó
Stadt Wien, Forst- und Landwirtschaftsbetrieb (Bécs Város Erdő- és Mezőgazdasági Ügyosztálya)

DI Susanne Leputsch
1100 Wien, Triester Straße 114
Telefon +43 1 4000 49056
E-Mail susanne.leputsch@wien.gv.at

Projektpartner
Bio Forschung Austria
Katrin Fuchs, BSc
1220 Wien, Esslinger Hauptstr. 132-134
Telefon +43 1 4000 49170
E-Mail k.fuchs@bioforschung.at

Projektpartner
Széchenyi István Egyetem
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar
Dr. Vér András
9200 Mosonmagyaróvár
Vár tér 2.
Telefon +36 96 566 729
E-Mail ver.andras@sze.hu

Projekt weboldal
www.interreg-athu.eu/hu/agrinaturathu /

4. hírlevél, 2020 október

AGRINATUR AT-HU

Körvonalazódnak az együttműködés eredményei...

Gőzerővel zajlanak az osztrák-magyar AgriNatur projekt munkálatai. Az elmúlt időszak rámutatott arra, hogy személyes találkozók nélkül is valós és hatékony munkát lehet végezni a határ két oldalán.

Dr. Vér András
magyarországi projektvezető

Széchenyi Egyetem MÉK

A projekt egyik fontos eleme az AgriNatur stratégiák kidolgozása. A közös munka keretében a programrégió természeti környezetével kapcsolatban rendelkezésre álló kutatási adatok összegzésre kerülnek a Natura 2000 területeken zajló kísérletek eddigi eredményeivel és a projektben megvalósított további kutatási eredményekkel (rovarmonitoring, ornitológiai megfigyelések, stb.). A közös AgriNatur stratégia megalkotásában a helyi megvalósítási tervek kulcsszerepet játszanak.

A nyár kezdetén sikeres és érdekes szakmai eszmecserét folytattunk a Donau-Auen Nemzeti Parkban, ahol bemutatásra került, hogy hol tart az osztrák helyi megvalósítási terv kidolgozása. A Natura 2000-es területeken zajló kisparcellás kísérletek mellett idén már a szántóföldi kísérletek is elkezdődnek a Mosoni síkon és tovább folytatódnak az ornitológiai megfigyelések. Munkatársaink szakmai elkötelezettsége biztosítja, hogy kezdeti nagyratörő céljainkat megvalósíthassuk.

MI AZ A LUP?

A LUP a projekt során az osztrák és magyar szakértők által kidolgozandó helyi megvalósítási terv (Lokaler Umsetzungsplan) rövidítése. A partnerek egy közös AgriNatur stratégiát és két lokális megvalósítási tervet dolgoznak ki a Donau Auen Nemzeti Park bécsi részére és a Mosoni Síkság területére vonatkozóan. A terv lényege, hogy a helyi sajátosságokra szabva koncepciókat dolgoznak ki a biodiverzitás és reziliencia elősegítésére a természetvédelmi oltalom alatt álló területek természetes zónái, valamint a kultúrterületek között a fajvédelem, biodiverzitás, valamint az invazív neofiták redukálása érdekében.

Kísérletek "ősi" növényfajtákkal

Mire jók a mesterséges madárodúk?

Szakértői workshop Bécsben

HAGYOMÁNYOS ÉS RÉGI NÖVÉNYFAJTÁK

Folytatódnak a kísérletek a Mosoni sík Natura 2000 területén

Az AgriNatur projekt keretében a Széchenyi István Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi kara már másfél éve, 2019. tavasza óta folytat kisparcellás kísérleteket a természetközeli termesztési mód alkalmazhatóságának vizsgálata céljából. A kutatás kiterjed a régióban hagyományos, de mára jobbára elfelejtett vagy nagyon kis területen termesztett, „ősi" növényfajták (tönke, tönköly, alakor, takarmányrépa, cukorrépa, takarmányborsó, lucerna, szója) táplálkozásélettani, beltartalmi értékeinek vizsgálatára, összehasonlítására a mai köztermesztésben lévő fajtákkal.

Kísérleti parcellák a Mosoni síkságon

TANULTUNK AZ ELŐZŐ ÉV TAPASZTALATAIBÓL...

Vámos Ottília, az AgriNatur keretében végzett kisparcellás kísérletek felelőse

A SZE Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Víz- és Környezettudományi tanszékén többek között a vízgazdálkodás, vízminőségvédelem, a talajtan és a környezetvédelem tárgyakat oktatom. Munkám során részt vettem agroklimatológiával, a gazdasági növények vízhasznosításával, funkcionális élelmiszerek regionális forrásból történő biztosításával, illetve a tönköly termesztését és hasznosítási lehetőségeit vizsgáló kutatásokban, projektekben.

Az Agrinatur projektben az első kutatási év tapasztalatai megmutatták, hogy a „természetközeli" termesztés során számos kihívással kell megküzdenie a régió gazdálkodóinak: a tavaszi vetésű parcelláink a tavasz végén, nyár elején még jó képet mutattak, azonban júliusban már megmutatkozott a hosszan tartó aszályos időszak negatív hatása. A száraz meleg időjárás kedvező körülményeket teremtett a kártevők elszaporodásának, a természetközeli termesztés miatt nem használtunk növényvédőszert. A mezei pocok (Microtus arvalis) vagy a mezei nyulak (Lepus europaeus) megjelenése is jelentős kárt okozott a termésben. A további kísérleteket a tapasztalatok alapján már öntözhető területen állítottuk be, a kártevők elriasztásának, valamint a terület biodiverzitásának növelése céljából ún. T-fákat helyeztünk ki a területen a ragadozómadarak bevonzására. Reményeim szerint hosszabb távon bebizonyosodik, hogy az eleinte befektetett többletmunka meghozza gyümölcsét, és az ökológiai termesztés minden előnye megmutatkozik a helyben termelt egészséges élelmiszerek és a terület élővilágának gazdagodása által.

Az első termés betakarítása

TÖNKÖLY, TÖNKE, ALAKOR...

A kísérletek során többek között „ősi" gabonák (tönke, tönköly, alakor) Mosoni síkság talaj- és klimatikus viszonyai közötti „természetközeli" termesztésének lehetőségeit, valamint beltartalmi értékeit vizsgáljuk. Az „ősi" búzafajták, melyeket a régészeti leltek tanúsága szerint már 8-10.000 éve termeszt az emberiség, kedvező élettani hatásuk és a belőlük készülő termékek kiváló minősége és íze miatt napjainkban újra népszerűek.

tönköly

tönke

alakor

Fotók fentről lefelé/balról jobbra: Dr. Vér András, Dr. Pomsár Péter, Takács Krisztina

AZ EGÉSZSÉGES ÉLELMISZER A TALAJNÁL KEZDŐDIK...

Dr. Kalocsai Renató, a szántóföldi kísérletek szakmai felelőse, SZE Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar , Víz- és Környezettudományi tanszék

Az AgriNatur projekt keretében a művelési módszerek biodiverzitás és reziliencia hosszú távú támogatására gyakorolt hatásait, valamint a „régi", tradicionális növényfajták újbóli termesztésbe vonásának lehetőségeit vizsgáljuk.

„Egyetemi éveimtől kezdve folyamatosan kutatom a termesztett növényeink tápanyagellátásával kapcsolatos kérdéseket. Először az egyetem kötelékében, majd 2010-ig saját laboratóriumom vezetőjeként végeztem vizsgálatokat az agrokémia, termesztett növényeink tápanyagellátásnak témakörében. A talajvizsgálati eredmények és termesztett növényeink beltartalma közötti összefüggések, valamint a növények mikroelem ellátásának vizsgálata során egyre világosabban megmutatkozott számomra a talajok védelmének, a biodiverzitás megőrzésének jelentősége.

A projekt következő szakaszában a kísérletbe bevont régi és köztermesztésben lévő fajták beltartalmi értékeit hasonlítjuk össze.

MIRE JÓK A MESTERSÉGES ODÚK?

Dr. Király Gergely, a madármonitoring és a fafajok felmérésének felelőse

Az AgriNatur projekt keretében a SZE mesterséges madárodúkat helyezett ki a kutatási és látogatói területeken. A projektben közreműködő szakértőt, Dr. Király Gergelyt kérdeztük ezek jelentőségéről és a madártani felmérések eddigi eredményeiről.

Mire jók a mesterséges madárodúk?

A mesterséges odúk olyan környezetben hasznosak az odúlakó fajok számára, ahol a természetes költőüregek hiányoznak. Ilyen szituációban néha látványosan megemelhetik egyes fajok állománynagyságát - de persze minden élőhelyi "hiányosságot", pl. a táplálékforrások hiányát nem orvosolhatják.

Melyek a „legérdekesebb" fajok, amiket a fafaj- és madárfelméréseknél találtak?

A Wittmann Parkban nagyon érdekesek az egyébként hegyvidéki élőhelyekre jellemző fafajok (pl. hegyi szil, hegyi juhar, bükk) nagy termetű, idős egyedei. A parkban fészkelő fajok közül kiemelhető a fekete harkály (*Dryocopus martius*) és örvös légykapó (*Ficedula albicollis*). A Mosoni-sík Natura 2000 területen nevezetes fák nincsenek, de jelentős főleg a pusztai élőhelyekhez kötődő madárfajok előfordulása. A szűken vett mintaterületeinken ezek közül többek közt parlagi pityert (*Anthus campestris*), rozsdás csukot (*Saxicola rubetra*) figyeltünk meg, mint lehetséges költőfajt, de nagyon jelentősek a táplálékkereső ragadozómadárfajok is, pl. kerecsensólyom (*Falco cherrug*), kék vércse (*Falco vespertinus*).

Találtak-e olyan „új" fajokat, melyek feltehetően a klímaváltozás hatására jelentek meg a Magyarországon?

A madárfajok terjedésének (vagy visszaszorulásának) és a klíma megváltozásának az összefüggésrendszere bonyolult, nem szabad sommás kijelentéseket tenni. Az bizonyos, hogy pl. a hegyvidéki fenyvesekhez vagy bükkösökhöz kötődő fajok visszaszorulása a klíma melegedésével is összefüggésben van, vagy hogy egyes mediterrán jellegű fajok újabbkori beáramlása és megtelepedése a hosszabb és szárazabb nyarakkal összefüggésben történik.

Fotók fentről lefelé/balról jobbra: Dr. Kalocsai Renató, Dr. Király Gergely, Takács Krisztina